

# Z E M P L É N.

*Társadalmi és szépirodalmi hetilap.*

(Megjelenik minden vasárnapon.)

## ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.  
Félévre 3 „  
Negyedévre 1 frt 50 kr.

Bérmegtelen levelek csak ismert kezektől fogadtnak el.

Észiratok nem adatnak vissza.

Egyes szám ára 20 kr.

A nyilttérben minden garmond sor díja 20 kr.

## HIRDETÉSI DÍJ:

Minden egyes szó után  
100 szóig 2 kr.  
Azonfölül 1 kr.

Kiemelt, díszbetűk s körzettel ellátott hirdetésekért törmérték szerint, minden centimeter után 3 kr. számítottatik.

Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.

Hirdetések a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

## A magyar néptanító munkaköre.

Állami életünkben nincs olyan állás, amelynek munkaköre szabályozva nem volna. Az egyes hivatalok osztályaiiban szinte megvan minden egyes embernek a maga munkaköre nap-nap mellett. A midőn a törvényhozó testület az egyes hivatalok munkakörét megszabta, ugyanakkor gondoskodott népoktatási törvényről is, amely — a többek között — a tanító munkakörét is kijelölte. Egyik legfőbb és legfontosabb feladatává tette a nevezett törvény a tanítónak a pontosságot, a tanítási órák megtartását, valamint a tantervben előírt tananyagok lelkiismeretes feldolgozását, a mulasztások bejegyzését stb. Ezeknek mikénti teljesítésétől feltételeztetik leginkább a tanító pontossága, ezek és az eféle keretekbe vágó kötelességek azok, amelyek a tanító munkakörét képezik. — Azonban, ha a tanító csak a § szavait veszi figyelembe akkor, a midőn a magyar néptanító nevének s e névvel járó magasztos hivatásnak meg akar felelni — csatlakozik, mert megfelelkezik arról, hogy ő nem csak az iskolának, hanem a népnek is tanítója; az ő hivatása úgy az iskola falain belül, mint azokon kívül is nagy fontossága. A nemzet, a haza, hogy egykor nagygyá, hatalmassá lesessen, néptanítóiba s nevelőintézetibe helyezi reményét és épen azért nem elégedhetik meg csak azzal, hogy a népnevelési intézetek vezetői, a tanítási idő eltelte után, a tétlenség és semmittevés vánszorosán szunnyadozva álmodjanak jobb jövőről, szebb korról, hanem áldozatot kíván tőlük; áldozatot az iskolán kívül az élet mezén is oly tettek által, melyek mind a népnek, mind az általános műveltségnek eszközölői, segítői. — De hát mit tehet oly nagyot, oly fontosat a hazának az iskolán kívül a néptanító? Elég falusi tanítóink helyzetének megtekintése — mondhatják sokan — hogy alább szálljunk vérmes reményeinkkel. . . . Vagy mit tehet a tanító a városok intelligens közönsége között? — Sokat uraim, igen sokat! Igaz, hogy a falusi néptanító, a midőn tanóráját elvégezte, rendesen gazdasága után lát, hogy csekély jövedelmét minél értékesbé tehesse, de ez is csak a mezei munka ideje alatt van így; azon kívül még van egy rakás ideje, amelyen minden anyagi kár, vagy veszteség nélkül fordíthat az általános művelődés számára.

Alig képzelhetni községet hazánkban, hol már az ismétlő iskola be ne hozatott volna, vagy behozható elegendő erély mellett, ne volna. A tanító van itt első sorban hivatva az ismétlő iskolázást szorgalmazni. A midőn e célját, az ismétlő iskola felállítását illetőleg elérte, egy lépést haladt előre. Itt azonban még nem szabad megállapodnia, nem lehet megelégednie az ismétlő iskola tanításának megkezdésével s folytatásával, hanem egyuttal oda kell törekednie, hogy a midőn a serdülésnek indult nemzedéket oktatja, egyszersmind vonja be észrevétlenül a tanulásba a lehetőségig a népet is. Legalkalmasabb mód erre, a midőn már eredményt mutathat fel ismétlő tanonczaival, ha a köz-

ség értelmesebb s tekintélyesebb lakosait időnként az ismétlő iskolai órákra szívélyesen meghívja. Az ilyféle meghívásnak azonban tapintatosan kell történni, nehogy az illetőkben a meghívási módozat megsértse a kort vagy a hátramaradásból származható gyengeséget. — A tanításnak ilyenkor, a tanultak rövid kikérdezésén kívül főképp a község és vidék szükségleteihez, viszonyaihoz alkalmazottnak kell lenni, hogy a meghívott felnőtt vendégek önmaguktól ébredjenek azon tudatra, hogy a tanulás, az új dolgok meghallgatása és olvasása, még az egyszerű földmivelő embernek is mily nélkülözhetlenül szükséges. — Én azt hiszem, hogy ha a tanító az itt leírt mód szerint óhajlja oktatását a népre is kiterjeszteni, könnyen célt érhet. Csak-hogy mindezekhez első és legfőbb kellék az, hogy a tanító sokat tanuljon, hogy sokat és hasznosat taníthasson; — így, míg egy részről tekintélyét öregbiti a nép között, más részről megfizethetlen kincset ad a haza polgárainak s áldozhat az általános népművelődésnek. Az okszerű gazdálkodás, terménykezelés és értékesítési módozat, továbbá természettan, házi ipar némely ága szolgáltat itt alkalomszerűleg bő anyagot.

Ime látható, hogy az elmondottak nyomán nem leend nehéz feladat a lelkiismeretes, buzgó és hivatását valóban felfogni tudó tanítónak oktatását a népre is kiterjeszteni; láthatni, hogy az iskolai órák után mily könnyű oly munkakört találni, melyel hazájának csak hasznos szolgálatot tehet.

Az ily rendszert városi tanítóink is sikerrel alkalmazhatják az ipariskola tanításánál; csak természetesen a tananyagok választásában kell eltérésnek lenni. Az iparos tanoncok tanítási órájára, mint tapasztaltam, iskolai felügyelők vannak a társulat kebeléből kiküldve, a kik a rend és pontos megjelenés örei. Az ily felügyelő urak alkalomszerűleg, ha meggyőződtek arról, hogy azok a dolgok, amelyek tanonczaiknak taníttatnak, minden magyar iparosnak nélkülözhetlenek, ha belátják azt, hogy a kor mennyivel több iskolai képzettséget kíván az iparostól, mint a mennyivel nagyobb részt még ők is rendelkeznek; bizonyosan az iskolai felügyelet mellett egy nemesebb vágy is támad lelkükben, t. i. a tanulási vágy és nem fogják kerülni tanonczaik iskolai óráit ők sem, hanem a nevelés iránti érdeklődés színe alatt gyakoribb vendégei lesznek az iparos tanulók iskolájának, mint különben és iparostársaik között oda fognak hatni, hogy bennök is érdeklődést gerjesszenek az ipariskola és a tanulás iránt.

E sorok írójának volt alkalma, midőn S.-a.-Ujhelyben 1879-ik évben az ipartársulatok tanonczaik iskoláztatását megkezdték, ily forma nyilatkozatot is hallani: „Minek az az iskola a mi inasunknak? Talán azért, hogy nálamnál többet tudjon? Bizony nem küldöm én sehova sem stb.” De biz elküldte a t. polgártárs ur a derék ipartársulat által kifejtett erély következtében és még a mi fő: egyik legbuzgóbb bajnokává szegődött az ipariskolai ügynek. Én e hirtelen változást az ipariskola tanítóinak tulajdonítom egyedül.

Igy van az uraim! Ily dolgokat tehet a hivatását felfogni tudó tanító elegendő képesség és hivatottság mellett.

A tanító munkaköréhez számítom én részemről az olvasó egyletek alakítását is. Nem sorolom itt el azokat az okokat, amelyeknél fogva az ily egyletek — olvasóköri — felállítására égető szükségé vált, csak a módozatokat, amelyek szerint könnyen létesíthetők, szándékozom felemlíteni. Elég erélyvel és eszélyvel sok nehéz dolgot keresztül vittek már az emberek; elég erélyvel és tapintattal, úgy falusi, mint városi községekben, olvasókört sem lesz valami herculesi munka összehozni. Nem szükséges annak mindjárt nagy szabású kaszinónak lenni. Elég egyelőre, ha a tanító 15—20, a község értelmesebb és fiatalabb tagjainak a téli estén néhány könnyebb lelkesítő dalárdarabot betanít; a dal különben is népünk természetéhez hozzáfórtott, ez által el van készítve az alap a továbbihoz, mivel az együttes működés közben kifejlődik bennök a társulási szellem, az pedig egyik legfontosabb kellék az olvasó-egyletek létesítésénél. Az ily foglalkozás már magában is igen hasznos, mert míg egyrésztől szívemesítő s gyönyörködtető hatással bír, más részről mérsékli az annyira elharapódzott tivornyázási hajlamot. A daltársulatot ezek után nem nagy fáradságba fog kerülni oda terelni, hogy 1—2 hetilapra megrendelést eszközöljön, a melyekből aztán a dalórák után a tanító felolvasásokat tarthat, vagy estenként ők magok is olvashatják oda haza családjoknak. Majd midőn már 4—5 darabot betanított dalárdájának, rendezhet dalestélyt. Nagyon kívánatos, ha a dalestélyen a dalárda szereplésén kívül felolvasások is tartatnak, a melyeket a nép műveltségéhez viszonyítva mulatságos, de mindenek felett tanulságos, hazaszeretetre serkentő történelmi mű képezhet. Hogy azonban az érdeklődés annál általánosabb legyen, táncmulatsággal is összeköthető a dalestély és az abból befolyó összegből kicsinyben már olvasóköri létesíthető. Ezt városon és falun ily módon egyiránt ki lehet vinni. — Az alföldi községek földmivelő lakosainak már nagy részben van olvasóköriük, hová estenként, ünnepnap vagy más üres időben, szellemi szórakozást szerzendő, siet a földmivelő nép. És mi nem cselekedhetnénk-e ugyanezt? Csak bátorság, csak erős akarat.

Fel tehát a tettek mezejére magyar néptanítók! Igyekeztek a lefolyt idők mulasztásait kipótlandó, munkakörötöket az általános műveltség érdekében az iskolán kívül a népre is kiterjeszteni! Keressetek módot, amely által nem csak iskoláitoknak, hanem a népnek is utmutatói, tanítói lehettek!

Vágó Gyula.

„Felvidéki Tanügy.”

103. szám. Zemplénavarmergye alispánjától.  
eln.

## Elnöki körlevél.

A tekintetes megyei bizottság t. tagjai a folyó évi **december hó 14-ik** és következő napjain reggeli 9 órakor tartandó



**rendkívüli közgyűlésre** tisztelettel meghívotnak.

Ennek tárgyai lesznek:

**I. a következő választások:**

a) a néhai Füzesséry Gyula halála által megüresedett sztrófkói szolgabírói állomás betöltése;

b) a képviselő-választásokat vezető központi választmány ujjaalakítása 3 évre, a mely összesen 36 tagból áll;

c) a **közigazgatási bizottság** választott tagjai közül sorrend szerént kilépő 5 tag helyének újra betöltése 2 évre;

d) az 5 tagból álló **igazolási választmány** ujjaalakítása 1 évre;

e) 5 tag megválasztása a bíráló bizottságba 3 évre;

f) az iparkamarai tagok választását vezető központi bizottság jegyzőjének megválasztása elhalt Kretoics József helyett;

g) ugyanannak helyére egy tag a jegyzői nyugdíj-alapra ügyelő bizottságba.

2. A megyei bizottság, ugy legtöbb adót fizető, mint választott tagjai névsorának 1881-ik évre megállapítása.

3. Főispán ő méltósága értesítése arról, miszerint Ő Felsege a megye üdvkivánátát legkegyelmesebben tudomásul vette.

4. Belügyminiszteri intézvény az árva és gyámhatósági ügyviteli szabályzatról.

5. Belügyminiszteri intézvény a pénzközelési szabályzatról.

6. Belügyminiszteri intézvény a S.-a.-Ujhelyben felállított kért 3-ik gyógyszer-tár kérdésében.

7. A közmunka-váltság bérének a jövő 1881. évre való meghatározása.

8. Földmívelés,- ipar- és kereskedelmi minisztérium intézvénye a kendertermelés tárgyában.

9. Hevesmegye levele a keleti kérdés tárgyában.

10. Liptómege levele a L.-Szt.-Miklósi piaci helypénzek tárgyában.

11. Hódmező-Vásárhely város levele az egyéves önkénytesi kedvezmény kiterjesztése iránt, az iparos és kereskedő ifiakra.

12. Ungvármegye közönségének levele a toloncozási ügy rendezéséről.

13. Töb s.-a.-ujhelyi lakos óvási indokai a legujabban tartott városi tisztújítás ellen.

14. Hasonló Töke-Terebes némely lakosai részéről.

15. Sárosi Kapeller kassai pénzügyigazgató bucsúlevele.

16. A nagyméltóságú közmunka- és közlekedési minisztérium intézvénye a Bujanovics Frigyes által a szoros ut alatti Tapoly átmetszésben épített művek tárgyában.

17. A közigazgatási bizottság előterjesztése a Matavovszky János által kért bizonyítvány kiadatása iránt.

18. Morzsányi Sándor ajánlata, a Rudolf trónörökös ő fensége egybekelése alkalmából intézendő felirat fényes kiállítása iránt.

19. Több község költségvetése és számadása.

19. Kolozsvár város levele, két közös hadseregbeli tiszt által az „Ellenzék” lap szerkesztőjén elkövetett merénylet tárgyában.

20. Megyei közmunka elengedése iránti kérvények.

**Az állandó választmány** tagjait pedig tisztelettel kérem, hogy a 11-ik pontban említett toloncozási szabályzat tárgyában tartandó ülésre, a közgyűlés előtt **decz. hó 13-án** délutáni 4 órakor a kisteremben megjelenni sziveskedjenek.

Kelt Sátoralja-Ujhelyben, 1880. évi novemberhó 23-án.

**Matolai Etele,**  
alispán.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Kegyes engedelmevel — becses lapját veszem igénybe, hogy hálát mondjak, a házi-ipar terjesztő egyesület nevében mindazon buzgó — a közjó iránt melegen érezni tudó — s.-a.-ujhelyi lelkes hölgyeknek, a kik a zsenyéjében lévő női háziipar tano-

dát nemcsak, felkarolták de fáradságtalan közreműködésükkel a legközelebb megtartott hangversenyt kiállításában fényesen — jövedelmében pedig gazdagon létesíteni segítettek.

Hálás köszönetet mondok különösen azoknak, a kik a sorsjegyek elarusításán és a nyeresémtárgyak beszerzésén lankadatlanul és eredménnyel fáradoztak.

Öszinte köszönetet nyilvánítok Sátoralja-Ujhely lakosainak rang-, rend- és valláskülönbség nélkül, a kik becses megjelenésükkel bennünket megtiszteltek.

Fogadják hálátam azon művész- és műkedvelő urak és nők, a kik tisztán az ügy iránti szeretettől lelkesítve, meglepő készséggel és kedvvel — ritka szépségű hangverseny élvezetére nekünk módot nyújtottak; — azok, a kik jövedelmünket felül-fizetéseikkal és adományaikkal gyarapították, különösen gróf Wallis Gyuláné ő mlga, gróf Andrassy Gyuláné ő exlja, gróf Andrassy Aladárné ő mlga, báró Sennyey Pálné ő exlja, gróf Sztaray Antalné ő mlga, Mezőssy Menyhértne őnga és a kassai Püspök úr ő mltsága legmélyebb hálám nyilvánításával fogadják köszönetemet adományaikért és azon szíves érdeklődésért, a melyet az egyesület iránt tanúsítani kegyesek voltak.

Végül köszönetet mondok rendező társaimnak a kik a hangverseny sikeréhez teljes odaadással közreműködni sziveskedtek.

**Viczmány Ödön,**  
a h. i. t. e. elnöke.

### Kimutatás

a sátoralja-ujhelyi női házi-ipar tanoda javára folyó évi november 21-én megtartott — sorsjáték és táncmulatsággal egybekötött — hangverseny eredményéről.

Bevétel . . . 680 frt. 60 kr.

Kiadás . . . 249 frt. 60 kr.

S így tiszta jövedelem 431 frt. 18 kr.

Felülfizetők voltak: Gróf Wallis Gyuláné 30 frt. Schuster Constantin kassai püspök 20 frt. Mezőssy Menyhértne 20 frt. Dokus József 5 frt. Özv. Besseney Gáborné 5 frt. F. F. 3 frt. Prámer Alajos 2 frt. Urbán Mária 2 frt. Dr. Löcherer Lőrincz 2 frt. Gredig Jakab 2 frt. Rieder Alajos 2 frt. Kulin Ödön 1 frt. Jelenek Ádám 1 frt. Teich Zsigmond 1 frt. Weinberger Zsiga 1 frt. Török Pál 1 frt. Rozenberg Sámuel 1 frt. Réthy Mór 1 frt. N. N. 1 frt. Pataki Miklós 60 kr. Szöllőssy Sándor 50 kr. ifj. Farkas Lajos 50 kr.

**Összesen 102 frt 60 kr.**

A sorsjátéknál húzott számok a következők: 3. 4. 24. 39. 80. 81. 83. 84. 90. 99. 108. 121. 132. 158. 170. 187. 193. 269. 275. 287. 295. 302. 303. 332. 336. 340. 403. 407. 440. 448. 486. 491. 511. 528. 554. 572. 579. 581. 592. 616. 658. 661. 678. 692. 695. 696. 707. 711. 712. 720. 723. 724. 744. 762. 772. 781. 783. 784. 799. 803. 822. 855. 857. 872. 880. 981. 992. 1081. 1133. 1169. 1194. 1232. 1233. 1254. 1335. 1369. 1395. 1432. 1449. 1457. 1465. 1501. 1517. 1541. 1565. 1569. 1577. 1600. 1613. 1629. 1635. 1649. 1706. 1765. 1806. 1829. 1846. 1870. 1873. 1880. 1884. 1917. 1924. 1933. 1953. 1990. 1995.

**Összesen 107 nyerő szám.** Tisztelettel kéretnek a nyerő számok tulajdonosai, miszerint nyeresémtárgyaikat 14 nap alatt Viczmány Ödön e elnök ur megyeházi hivatalos helyiségéből a sorsjegy előmutatása mellett elvitetni annál bizonyosabban sziveskedjenek, mert az ezen időn túl felmaradt tárgyak az egyesület tulajdonául fogván tekinteni árverésen fognak eladatni.

**Láugh Nándor,**

e. titkár és pénztárnok.

### Különfélék.

A házi ipartársulat női választmánya által hangversenyyel összekötött táncvigalom f. hó 21-én megtartott. Midőn e lapok hasábjain erről megemlékezünk, nem zélünk terjedelmes részletekbe bocsátkozni, de nem is hagyhatjuk szó nélkül éppen most, midőn meglazult társadalmi életünkben, e mindenestre szép és nemes ügy iránti érdeklődés eddig alig tapasztalt népes és előkelő közönséget varázsolt a megyeháza termeibe. A hangversenyben szereplő művészek és műkedvelők u. m. Vályi Emma k. a. Krisztinkovics B. Máté J. Kovács Leo. Sebeök Antal és Olsavszki Jenő urak a közönség részéről tapasztalt kitüntetésen kívül e sorokban való megemlékezés által vegyék köszönetünket azon nem mindennapi élvezetért, melyet szabatos játékok ügyes technikájuk és előadásuk által szereztek. Végetéül a sok élvet nyújtó hangversenynek megzendült Mányi Lajos zenekara s az addig figyelmes közönség eleven tarka képet öltött magára, a gyorsan táncsteremé alakított teremben elfoglalta birodalmát Terpsychore istennő, folytonosan éber uralmat gya-

korolt regeli 7 óráig s lankadatlan kedvvel tartotta együtt tisztelőit. Kőrszánk alkalmával a követző vendégek neveit jegyeztük fel, kik mindannyian nagyrészen járultak hozzá az est sikeréhez: Orosz Sándorné Anna leányával B. Szerdahelyről. Orczi Gyuláné Ilona leányával Borsodból. Stépán Gáborné Málczáról. Szerdahelyi Vinczéné Kozmáról. Boronkay Lászlóné Pelejtéről. Semsey Sándorné leányával. Bogyai Zsigmondné S.-N.-Patakról. Mezőssy Menyhértne, Ambrozy Nándorné, Viczmándi Ödönne, Szerviczki Ödönne, Barna Bertalané, Vályi Istvánné, Liszi Edéné, Kun Frigyesné, Sós Pálné, Szöllőssy Gyuláné és Arthurne, Vurda Józsefné, Láczy Elekné, ifj. Farkas Lajosné, Fekete Lászlóné asszonyságok. A fürge tánczosnók sorából legyen elég csak a következőket ide jegyezni: Andrianszki Ilona, Balogh Margit, Bogyai Vilma, Csiszár Erzs, Derivó Ilona, Dioszeghi Erzs, Évva Ilona és Mariska, Fedák R. Kálniczki Ilona, Karsa nővérek, Klein Kornel, Liszi Kornélia, Materni Mariska, Nickl Anna, Reviczki Örsze, Szentgyörgyi Ilona, Schön Ilona, Szögyéni Anna, Tischler Gabriella, Vályi Emma, Vallner Irén és Winkler Margit kisasszonyok. A sorsjáték alkalmától 106 darab nyeresémtárgy sorsoltatott ki, melyek mindegyike ha nem is értékes, de mégis kedves emlékeül fog szolgálni az estének. Kívánjuk, hogy a jövő farsangban több ily kedélyes mulatságot jegyezhesen Carneval ur naplójába.

H....

**Halálozások.** Szabó Károly tokaji ügyvéd f. h. 24-én sok szenvedés után elhunyt. A megboldogult egyike volt azon ma már ritkuló embereknek, kik a közjó érdekében önzetlenül fáradoznak s egész életük az üdvös tevékenység szakadatlan láncolatából áll; kik vezérszerepet magoknak nem vindikálnak, de cselekvésük körében — feladatuknak a legkisebb részletekig megfelelnek. — Ugyancsak e napokban temették el Sárospatakon Borsy Pál ügyvédet és 1848-iki honvéd kapitányt. Két kiskoru gyermeket hagyott hátra vagyontalanul, bizva őket a jószívű emberbarátok irgalmába.

A decemberhavi tiszti-estély nem mint tervezve volt 4-én, de Szilvester estéjén fog megtartatni. A közelebb tartott estély 55 frt. bevételt s 61 frt. 79 kr. kiadás mellett 6 frt. 79 kr. deficitet eredményezett. Reméljük, hogy e társas összejövetelekben jövőre nagyobb számmal vesz részt a mivel közönség, annyivalinkább, mert e mulatságokkal összekötött másik cél, t. i. a helybeli szegények segélyezése csak is ez által lesz elérhető.

A „zempléni egyesület.” Budapest novemberhóban két felolvasó estélyt tartott és pedig 12-én, melynek tárgyait képezték: A magyar tengerparton, uti rajz Kossuth Jánostól. Fogoly lengyel, költemény Csengey Gusztávtól, szavalta Dubravszky Róbert. — Kont, költemény Garay Jánostól, szavalta Kossuth Lajos; — 24. évi Kisfaludy Károly halálának 50-ik évfordulójára rendezett estély sorrendje következő volt: Kisfaludy Károly drámai műveinek irányáról, széptani értekezés Rátz Istvántól. — Zuárd, költemény Kisfaludy Károlytól, szavalta Stern József. — Kisfaludy Károly, irodalom történeti értekezés Ferenczy Elektől. — Kisfaludy halálára, költemény Vörösmarty Mihálytól, szavalta Dubravszky Róbert. — Kisfaludy, költemény Rákosi Jenőtől, szavalta Rátz István.

Hire járt, hogy a „Kassa-abauji közlöny” szerkesztője ellen a nevezett lapban közölt „Orgyilkosok” című cikk miatt, a kassai katonai tisztikar egy pár tagja olyan kolozsvári forma merényletet szándékozik elkövetni. A dolog úgy áll: hogy az érintett cikk megjelenése után szűkebb és tágabb körű konferenciák tartattak s még az napon tudósították a szerkesztőt, hogy résen legyen, mert valami történni fog. Egy névtelen levél is érkezett hozzá másnap, mely szintén a merénylet elhatározását jelezte. A levelet a szerkesztőség átküldé a városi főkapitánynak, a ki ez ügyről a katonai parancsnokságot azonnal értesítette s egyszerűs mind a belügyminisztériumnak is jelentést tett, melynek intézkedése folytán most a dolog a hadparancsnokság s a főispán kezei közt van.

A magyar országos segélyző nőegylet (veres kereszt) központi választmánya f. hó 8-án rendes ülést tartott. Jelen voltak: gr. Zichy Nándorné elnök, gr. Teleki Sándorné alelnök, Adler Antalné, gr. Andrassy Aladárné, Békey Imréné, gr. Deseffy Aurelné, gr. Hunyady Lászlóné, Ivánka Imréné, Kiss Sándorné, Kralovanszky Istvánné, Németh Miklósné, gr. Pejacevich Lászlóné, Ráth Károlyné, Rupp Zsigmondné, Schossberger Zsigmondné, Schnierer Aladárné, Patay Adolfiné, gr. Apponyi Albert, dr. Haynald Lajos bibornok érsek, Ivánka Imre, dr. Janny Gyula, Jekelfalussy Lajos, dr. Michaelis Albert, dr. Puky Ákos, Ribáry József, Tisza Lajos, gr. Zichy Nándor, Lintner Imre és Tóth József Sándor. Elnök üdvözlővén a nagyszámu megjelenteket az ülést megnyitja és a mult ülés jegyzőkönyvét hitelesíti. Kralovanszky Istvánné bemutatja a szegedi szegény gyermekek számára készült Erzsébet napján kiosztandó ruhákat, melyek általános tetszés-

sel találkoztak. D  
sek kijelentése,  
noncaiból bizon  
kiképezettni kész  
vétel. Ivánka  
tegapolónók kiké  
teriumhoz, orsz.  
pest fővárosához  
levelek már szétl  
zatba hozatott, h  
által teendő javas  
a betegápolónók  
foglalkozék. A  
tékpapírok vásá  
óta megalakult  
Aladárné elnök és  
alelnökkel, a dev  
elnökkel, a bék  
elnök és Löwy  
fiók Magyar Ján  
ma folytán. Az  
számadások meg  
Apponyi Albert  
fel. Gazda indítva  
szes főkegyetek  
veres-kereszt-egy  
tás körvonalozva  
ünnepély rendez  
az egyesület rend  
knyi összegért.  
írású izek az ivt  
ivek fognak ny  
ünnepély iránti  
gr. Andrassy Al  
Bischnit Dávidné  
Miklósné és gr  
álló bizottság ke  
né honvédözveg  
nyában elutasít  
lyi család által  
óvót kéri tavasz  
Miután az egyle  
zárta a kellő a  
nem adatott; a  
szegedi királyi  
megigérte, hog  
kodni fog. A v  
lenség iránt tan  
zására f. hó 16  
kor rendkívüli ü

Az „Ung”

kács e. m. lelke  
szolgálatban és  
tanítóképezde  
rül tevékeny b  
éven át pedig  
felügyelő volt,  
dekében kifejt  
merésével talál  
a Gönczy-féle  
most nevezett  
egyházi szabvá  
hoz lelkesíti j  
modott s meg  
mely egyike a

A királyi

az ungvári La  
legjelesebb ta  
meszszekvidéke  
gordonkjátéke  
elismerést viv  
is, hol a lapo  
rőla. Samu  
Rudolf trónör  
tisztelére a  
is jogosultna  
Munkácon is  
kával. Mint a  
igen jól tett  
rályihoz enne  
csájtatott be  
„Cserebogár”  
az első voná  
sleges cigány  
hallgatták a  
dicsérob megje  
ért, nemcsak  
meg is tapso  
s meghagyta  
adjon elő. A  
a társaságot  
utóbbi feleme  
mozdulatokat  
tetszést nyert  
telni. Midőn  
ebédttől felke  
Samu jeltott, s  
jól jástott, s  
meg. “Bomb  
ösmeréseket  
és Samuval  
résben csak  
városának na  
netársulata v  
kedik.

Az ungv  
megvizsgálás



...találkoztak. Dr. Haynald Lajos bibornok ér-  
sek kijelentése, miszerint az egyesület ápolónői ta-  
noncaiból bizonyos számot saját kórházaiban  
kiképeztetni kész, hálás köszönettel tudomásul  
vett. Ivánka Imre gazda jelenti, hogy a be-  
tegapólonók kiképzése tárgyában a belügyminisz-  
teriumhoz, orsz. hadi főparancsnoksághoz, Buda-  
pest fővárosához és az összes fiókokhoz intézett  
levelek már szétküldtek. Egyszersmind határo-  
zatba hozott, hogy az egészségügyi tanácsosok  
által teendő javaslat alapján a jövő ülése kiválólag  
betegápolónók minőségének megállapításával  
foglalkozzék. A pénztárkészletből 4000 fton ér-  
tekpapírok vásárlása elrendeltetik. A mult ülése  
megalakult a homonnai fiók gr. Andrassy  
Aladárné elnök és br. Szirmay-Podmaniczky Jerne  
alelnökkel, a devecseri fiók Noszlopy Victorné  
elnökkel, a békéscsabai fiók Omazta Szilárdné  
elnök és Löwy Albertné alelnökkel és a síófoki  
fiók Magyar János plébános fáradhatlan buzgal-  
ma folytán. Az összes tagok száma 18,474. A  
számadások megvizsgálására Tisza Lajos, gróf  
Apponyi Albert és gr. Ráday Gedeon kéretnek  
fel. Gazda indítványára felhívás intéztetik az ösz-  
szes fiókegyletekhez, melyben az alakulandó férfi  
veres-kereszt-egyletek iránt tanúsítandó magatar-  
tás körvonalozva leszen. A Károlyi-féle tavaszi  
ünnepély rendezőségének köszönet szavaztatatik  
az egyesület rendelkezésére bocsátott 3820 ftt 52  
krnyi összegért. Határozatba ment, hogy az alá-  
írási ivatek az ivartóktól bekéretnek és új alaku-  
ívok fognak nyomtatni. A télen rendezendő  
ünnepély iránti javaslat tételre Adler Antalné,  
gr. Andrassy Aladárné, gr. Desseffy Aurélné,  
Bischitz Dávidné, Kralovanszky Istvánné, Németh  
Miklósné és gr. Teleki Sándorné urhölgyekből  
álló bizottság kéretett fel. Özv. Bossányi Ferencz-  
né honvédözvegy segélyérti kérelme, alap hi-  
ányában elutasított. Adler Antalné a gr. Károlyi  
család által eddig fenntartott szegedi kisded-  
óvót kéri tavaszgi az egyesület költségén fentartani.  
Miatán az egyesület a szegedi számadásokat már le-  
zárta a kellő alap hiányában e kérelemnek hely-  
nem adatott; azonban a választmány ez ügyet a  
szegedi királyi biztos urnak melegen ajánlotta, ki  
megígérte, hogy az óvoda fentartásáról gondos-  
kodni fog. A választmány a zágrábi szerencsét-  
lenség iránt tanúsítandó magatartás meghatáro-  
zására f. hó 16-án, azaz kedden délután 4 óra-  
kor rendkívüli ülést tart.

**Az „Ung“-ban olvassuk:** Csaszin József mun-  
kács e. m. lelkész 25 egész évet töltött köz-  
szolgálatban és pedig 15 évig volt az ungvári  
tanítóképezde tanára, melynek újjászervezése kö-  
rül tevékeny buzgalmat fejtett ki, az utóbbi 10  
éven át pedig Zemplén megyei kir. segédtan-  
felügyelő volt, mely idő alatt a népoktatás ér-  
dekében kifejtett buzgalma a zempléni elis-  
merésével találkozott; ő fordította ruthén nyelvre  
a Gönczy-féle ABC-t és vezérkönyveket stb.  
most nevezett a kormány nyugdíjazván, az  
egyházi szabványok szerint a püspöki kormány-  
hoz lelkészi javadalom adományozásáért folya-  
modott s megkapta s minaj lelkészi javadalmat,  
mely egyike az e. m. legsilányabb állomásainak.

**A királyi és Lányi Samu.** Hogy Lányi Samu  
az ungvári Lányi-féle jeles zenetársulatnak egyik  
legjelesebb tagja, azt alig kell mondanunk; mert  
meszszevideken épugy ösmerik őt és művészi  
gordonkáját, mint városunkban. Jelentékeny  
elismerést vívott ő ki a tavaszszal a fővárosban  
is, hol a lapok nagyon kedvező bírálatokat irtak  
róla. Samu barátunk, midőn megtudta, hogy  
Rudolf trónörökös Csapon át fog utazni, kirándult  
tisztelőre a csapi indóházhoz, amire annál fogva  
is jogosultnak érezte magát, minthogy tavaly  
Munkácson is gyönyörködtette őt gordonkájáté-  
kával. Mint a következmény megmutatta, Samu  
igen jól tette, hogy Csapra ment, mert a ki-  
rályfihoz ennek kíséretén kívül senki sem bo-  
csájtatott be az étterembe, csak ő. Először a  
„Cserebogár“-t játszotta el. A magas társaság  
az első vonásnál észrevette, hogy nem közön-  
séges cigány nyal van dolga. Feszült figyelemmel  
hallgatták a ritkasátságú játékot, közbe-közbe  
dicséző megjegyzéseket tettek rá s midőn az véget  
ért, nemcsak egyhangulag helyeselték, de még  
meg is tapsolták. A királyfi ismételte a darabot  
s meghagyta Samunak, hogy csak csárdásokat  
adjon elő. A csárdások aztán úgy felvillanyozták  
a társaságot s különösen a királyfit, hogy az  
utóbbi felemelte kezét fejéhez és derekával tánc-  
mozdulatokat tett. A művészi gordonkázás oly  
tetszést nyert, hogy alig engedték Samut szüne-  
teln. Midőn elkövetkezett az indulás ideje s az  
ebédétől felkeltek, a királyfi kimenéskor megállt  
Samu előtt s így szólt: „Fogadja előismerésemet,  
jól játszott, sok élvezetet nyújtott, az isten áldja  
meg.“ Bombelles és Wilcek grófok szintén el-  
ismerésüket nyilvánították a gordonkázás fölött  
és Samuval kezét szorították. Ily fényes elisme-  
résben csak ritka művészes részeseülhet s Ungvár  
városának nagy dicséretére válik, hogy oly ze-  
netársulata van, mely ilyen kitünő tagokkal ékes-  
kedik.

**Az ungvári és szatvnai petroleum források**  
megvizsgálása és azok kiaknázása végett itt idő-

ző amerikaiak a munkálatokat már megkezdték.  
Vajjon az előreláthatólag 4—6 óra tervezett  
kutatások eredményre fognak-e vezetni, azt most  
még nem tudhatjuk. Mr. Dale Ferencz, az expedi-  
ció vezetője a munkálatok előmenetele fölől  
értesítés adására ajánlkozván, nem fogunk késni  
t. olvasóinkkal a kutatások eredményét közölni.  
Mr. Dale Ferencz a lefolyt hét alatt Ungvárt  
tartózkodott és — mig két segédje Sztavna vi-  
dékét jártá be — egy kétezer láb mélységre  
hatoló fúrót szállított ki, melylyel kísérleti  
furatásokat fog eszközölni. A nevezett ameri-  
kaiak itt időzése körülbelül egy fél évre van ter-  
vezve, és ha kutatásaik sikerre vezetnek, a  
szatvnai petroleum telepet oly módon fogják fel-  
szerezni, mint amerikai gyárakat Foxborgban,  
közzel Pitsburghoz, Pennsylvania államban, hol  
ezelőtt 8 évvel találtak forrásra, s egy év lefolyá-  
sa alatt már 800 embernek adtak foglalkozást.  
„Ungvár.“

**Szengáz mérgezés.** A magyar éjszakkéleti  
vonat helybeli személyzetéből kettő, majdnem  
áldozata lett a szengáz mérgezésnek. Ugyanis a  
kőszénnel megrakott kályha csőzárója éjjel ma-  
gától elfordult, minek következtében a gáz szét-  
terjedt a szobában s az ott alvó két mozdony-  
vezetőt annyira eszméletlen kívüli állapotba ejtette,  
hogy csakis a hirtelen alkalmazott segély ment-  
hette meg őket a haláltól. Az egyik különösen  
erősen volt megtámadva s még ma is fekvő  
beteg.

**Hymen.** Grün József ügyvédjelölt tegnap reg-  
gel vezette oltárhoz Vékey Gedeon m. tisztiügyész  
szép és szeretetreméltó leányát Berthát.

### Közgazdaszat.

A „Zemplén“ mult számában az Assicura-  
zioni Generali biztosító társaság helyzetére vonat-  
kozólag tett megjegyzéseinkre, mint általában az  
egész cikk tartalmára nézve érdekelt körökből rek-  
tifikáló sorokat vettünk, melyeknek, minthogy köz-  
gazdasági téren felmerült vitáknál az ellentétek-  
nek is van jogosultságuk s a közönség van hivatva  
azokból levonni a helyes következtetéseket. helyet  
kell engednünk. Az érintett sorok így szólnak.  
„A lap tőkésjének felemelését határozta  
el az Assicurazioni generali Triesztben és pedig  
oly módon, hogy 1000 drb 1050 frtról szóló rész-  
vények bocsájtatnak ki, melyekre a befizetés 30  
százalék. Ez által a társulat alaptőkéje 5,25,000 fo-  
rintra emeltetik. A hátralékos 70 százalék a rész-  
vényesek kötvényeivel fedeztetik. Az új részvények  
1300 frtnyi árfolyammal 315 frtért forgalomba bo-  
csájtatnak és az elért ágió, mely körülbelül 1 mil-  
lió frtra rug, a tartalékalaphoz csatolatik. Az egye-  
sületi bizottságban a tárgyalás alkalmával a társu-  
lat kérelme ellenében ellenrűvel felhozott, hogy  
az 1874-ben alkotott instrukció értelme szerint új  
részvények kibocsátása nem engedélyezhető addig,  
mig a régiel teljesen befizetve nincsenek. A bizott-  
ság azonban az engedély megadása mellett volt,  
mert első sorban az ágióból eredt egy millió frtnyi  
nyeremény a tartalékalaphoz csatolatik, továbbá  
azon körülményt is figyelembe vette a bizottság,  
hogy a hátralékos 70% felett kiállítandó kötvények  
kifogástalan minőségűek. Döntő befolyással bírtak  
az alapszabályok ide vágó módosításai, melyek  
miniszteri jóváhagyással is ellátattak. Ezen alap-  
szabályzati módosítás lényeges kezesseget nyújt  
ezen intézet szilárd kezeléséről. Ennek egyik fő-  
pontja az életbiztosítási osztály teljes elválasztása  
a kárbiztosítási osztálytól, úgy hogy pl. minden  
osztály járuléktartalékának fedezete kizárólagosan  
ez utóbbi javára betábláztatik. Az osztrák-magyar  
biztosítási ügy érdekében kívánatos lenne, hogy e  
példa utánzására találjon.“

### Nyilvános köszönet.

Borsi Pál Sárospatakon lakos ügyvéd és  
1848/49-iki volt honvédkapitány, folyó évi no-  
vemberhő 18-án S.-Patakon teljesen vagyontalanul  
s két kiskoru apátlan s anyátlan gyermek hátra-  
hagyásával elhunván, a hátramaradt árvák pilla-  
natnyi életszükségleteinek és az elhunyt temetési  
költségeinek fedezésére jelentékeny adakozások  
folytak kezeimhez az elhunytnek kartársai, tisz-  
telői és barátai részéről: u. m.

#### I. Közvetlenül hozzám adakoztak.

Szakácsi Dániel 5 ftt, Vass Imre 4 ftt, Zi-  
mányi Ferencz 1 ftt, Bakó Bertalan 1 ftt, Meczner  
Rudolf 1 ftt, dr. Lengyel Endre 2 ftt, Rick  
Gusztáv 1 ftt, Puza Sándor 1 ftt, Végh Bertalan  
2 ftt, Trócsányi Bertalan 1 ftt, Nagy Gusztáv  
1 ftt, Kun Pál 1 ftt, dr. Szánthó Gyula 1 ftt,  
Molnár Lajos 50 kr., Bacsoni Lajos 1 ftt, Ballagi  
Géza 1 ftt, Kérészt István 1 ftt, Nemes Ferencz  
1 ftt, Wohl Áron 50 kr., Németh László 3 ftt,  
egy valaki 20 kr., Szabó Zsigmond 1 ftt, Eperjesy  
József 40 kr., Steinfeld Béla 1 ftt, valaki 40 kr.,  
Bacsoni Mátyas 20 kr., Berkó Sándor 1 ftt, Krü-  
zselyi Bálint 2 frtos tallér, Sác Benjámín 1 ftt,  
Galgóczy Barna 1 ftt, Hanf Károly 40 kr., Ujhá-  
zsiné ő nga 1 ftt, Kántor Mihály 1 ftt, Reményi  
Vendel 40 kr., özv. Ardey Károlyné 50 kr., Sze-

remley Gábor 1 ftt, N. N. 30 kr., Szép Gedeon  
40 kr., Enyiczkey Gábor 50 kr., Évva Kálmán  
1 ftt.

II. t. Szakácsi Dániel ur útján, ugyancsak hozzám  
befolyottan adakoztak.

Ambrózy Nándor 2 ftt, Bydeskuti Sándor  
2 ftt, Mezóssy Menyhért 1 ftt és ifj. Farkas Lajos  
1 ftt 10 kr., összesen 50 ftt 80 kr.

Ezen összegből a temetési 31 ftt 57 kr. költ-  
ség, illetve kiadás után fennmaradó 19 ftt 23 kr.  
az árvák élelmezésére fordított.

Midőn a fent elősorolt könyör adományokról  
a szives adakozók s magam megnyugtató végett  
is nyilvánosan ekképen beszámolnék, — kérem t.  
szerkesztő urat, ennek becses lapja hasábjain való  
közöttételére.

A nemeskeblű adakozók pedig, fogadják az  
elhunytnek kiskoru árvái nevében adományaiért  
szives köszönetemet.

S.-Patak, 1880. nov. 26.

Bakó Bertalan.

### Irodalom.

**Az orsz. magyar képzőművészeti társulat mű-  
sorsolása.** Két évi szünet után, melyet az ország  
egyes vidékeit ért közgazdasági válságok miatt  
betartandónak vélt, az orsz. magyar képzőművé-  
szeti társulat magasra tűzött céljainak megköze-  
lítése érdekében új műsorsolást rendez. Egyes ha-  
zafias műpártolóknak s az egyes jóakarókból álló  
nagyközönségnek folyamatban levő műsorsolás  
által kedvező alkalmat nyujt arra, hogy a művé-  
szeti közügy lendítése mellett, értékes nyere-  
nyekben lellessen kárpótlást egy-egy sorsjegy vá-  
sárlására fordítandó csekély áldozatáért. Az orsz.  
képzőművészeti társulat még aligha rendezett mű-  
sorsolást, melynek nyerevény sorozata gazdagabb,  
s a mennyiben ez a hazai művészeink legjelesebb  
képviselőink neveit csaknem kivétel nélkül magá-  
ban foglalja, a sorsolásban részt veendő közön-  
ségre nézve vonzóbb és kecsgetőbb lett volna.  
Az egy forintjával kapható sorsjegyek szövegében  
a kisorsolandó művek értéke eredetileg 36,000  
frtra tételt. Ez érték időközben hozzászerzett  
újabb művek arányában tényleg 41,135 forintra  
emelkedett, úgy hogy a részvétel olcsósága mel-  
lett, a közönségre nézve előnyösebben tervezett  
sorsjátékot képzelnem sem lehet. A kockázat nem  
nagy, az áldozat csekély, a sors húzás napja —  
december 15-ike — közeledik, minélfogva fölhi-  
vuk közönségünket, hogy siessen az e sorsjáték-  
ban való részvételhez.

**Előfizetési felhívás a „Regényvilág“-ra.**  
Nemzeti életünk mindinkább megszilárduló alap-  
jain az újabb időben minden téren áldásos moz-  
galmat szemlélhetünk, mely a hazai művelődés  
fejlesztése, elterjesztése és gyarapításához nem  
csekély mérvben járul hozzá; minden szakban ész-  
lelhető néminemű haladás, minden téren készü-  
lünk a tulsúlyra vergődött idegen járszalagot le-  
rúzni és saját nemzeti életünkben fejleszteni egész-  
séges nemzeti művelődést és tudományt, irodal-  
mat és művészetet. Ezen szempontból kiindulva:  
„Regényvilág“ magyar családi regénytár a művelt  
közönség számára, czim alatt oly vállalatot indit-  
tunk meg, mely a kiválóbb eredeti regény, be-  
szély és költészet ápolását és művelését tartja  
szem előtt első sorban azon vágytól vezéreltetve,  
hogy magyar családainknak mivelő és mulattató  
olvasmányt juttasson dús választékban és jutányos  
áron. Az első füzetben következő regényekkel  
kezdjük meg a sorozatot: Jókai Mór koszorús re-  
gényírónk kiválóan érdekfeszítő regénye: Páter  
Péter. Ezt követi: Véka Lajos, jeles regényírónk  
„Köd előttem, köd mögöttem“ czimú eredeti tár-  
sadműve regénye stb. Azonkívül „A legújabb költ-  
észet virágaiból“ czim alatt minden füzetben újabb  
lyrai költészetünk egyes gyöngyeit fogjuk közölni,  
mely rovatot az első számban jeles költőnk, Szász  
Károly nyitja meg hangulatteljes költeményével.  
Végül pedig minden füzetünk „tárczá“-val is fog  
bírn, melynek minél változatosabbá tétele a szer-  
kesztőség egyik főgondja lesz. A „Regényvilág“  
megjelenik hetenkinti számokban 3 ivnyi tartal-  
lammal; előfizetési ára egész évre 6 ftt, félévre  
3 ftt, negyedévre 1 ftt. 50 kr. Azonkívül könnyebb  
megszerzés végett kiadjuk a regénytárt két heten-  
ként 6 ives füzetekben; minden egyes füzet ára  
csak 25 kr. Rendkívüli olcsó ár mellett a „Re-  
gényvilág“ majdnem annyi olvasmányt juttat elő-  
fizetőinek a legjobb irodalmi termékekből tulaj-  
donúl, mint a mennyiben a kölcsönkönyvtárak-  
ban csakis a kölcsönzés kerül. Egy egész éven  
át 6 frtért körülbelül 30—34 regénytörtet tartal-  
mát kapja az előfizető. Az előfizetések legczélse-  
rűbben a hazai könyvkereskedők útján eszközöl-  
hetők. Külön mellékletül t. előfizetőinknek egy  
remek diszkotésú albumot juttatunk csekély (4  
frtnyi) utánfizetés mellett. Ezen album a „Művé-  
szet remekei“ czim alatt chromographikus remek  
kivitelben, cabinet alaku nagyságban a követke-  
ző világhírű régiebb és modern művészet képeit



